

Белгородцева М. О.,

к.е.н., старший викладач,

ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ В СТРАХОВИХ КОМПАНІЯХ

Системне вивчення сутності, класифікації та методики обліку доходів страхових компаній з метою їх подальшого удосконалення.

Існують різні підходи щодо визначення доходів страховика. У деяких країнах страхові платежі класифікують як доходи від страхової діяльності і фінансовий результат розраховують шляхом зіставлення отриманих страхових платежів і витрат. Згідно з теорією страхування страхові платежі не належать до доходів від страхової діяльності в момент їх надходження, а підлягають попередньому розподілу на зароблені і незароблені страхові платежі. Отримані страхові платежі визнаються доходами, тобто заробленими страховими платежами, протягом терміну чинності договору страхування методом рівномірного нарахування, оскільки з перебігом часу ймовірність настання страхового випадку і відповідно ймовірність страхових виплат поступово знижуються. Оскільки від моменту надходження платежів страхувальників на рахунки страховиків до виплати їх у формі страхового відшкодування минає певний час, то власні кошти і резервні фонди, які формує страховик, можуть роками не використовуватись. Це створює об'єктивну основу для здійснення інвестиційної діяльності, участі в комерційних операціях іншого виду.

Зароблені страхові платежі — це частка від сум надходжень страхових платежів, що відповідає страховим ризикам, які минули повністю або частково на звітну дату.

Методика розрахунку зароблених страхових платежів безпосередньо пов'язана з порядком формування резервів незароблених премій. Зароблені страхові платежі з видів страхування, інших, ніж страхування життя, визначаються шляхом збільшення суми надходжень страхових платежів протягом звітного періоду на суму незароблених страхових платежів на початок звітного періоду і зменшення отриманого результату на суму незароблених страхових платежів на кінець звітного періоду. У разі здійснення страховиком операцій перестраховування виконуються додаткові розрахунки, пов'язані із визначенням частки страхових

платежів, сплачені перестраховикам і частки перестраховиків у резервах незароблених премій.

У процесі здійснення страхової діяльності відбувається перерозподіл і трансформація страхових платежів: виконуються операції перестраховування, формуються страхові резерви і централізовані страхові резервні фонди. Такий перерозподіл коштів передбачає в подальшому повернення частини коштів страховику, які визнаються доходами.

Відсутність чітко визначених вимог бухгалтерського обліку для страхових компаній приводить до застосування в обліку доходів від страхової діяльності касового методу. Використання цього методу не закріплене в страховому законодавстві, хоча більшість страховиків використовують саме його для визнання доходів від страхової діяльності. Тому вважаємо доцільним закріпити такий порядок визнання і обліку доходів від страхової діяльності, а саме: в момент виникнення зобов'язання страховальника сплатити страхову премію (внесок) страховику, незалежно від моменту отримання грошових коштів за страхову послугу відповідно до договору страхування життя або відповідно до договорів за видами страхування іншими, ніж страхування життя. Саме такий підхід в обліку доходів від страхової діяльності дозволить забезпечити складання фінансової звітності відповідно до вимог міжнародних стандартів.

Запис у бухгалтерському обліку необхідно робити в момент виникнення права страхової компанії отримати від страховальників страхову премію відповідно до умов договору або за умови виписки рахунку. За умовами видів страхування інших, ніж страхування життя страхова премія повинна бути нарахована і сплачена одноразово. За умовами договору страхування життя страхова премія може сплачуватися періодично, в такому випадку в бухгалтерському обліку роблять запис у момент виникнення права страхової компанії отримати відповідну частину страхового внеску. Тобто, за договорами страхування життя страховий внесок нараховується лише в частині, яка підлягає сплаті в поточному періоді.

Наступним проблемним аспектом, який потребує удосконалення, є відображення доходів від страхової діяльності на рахунках бухгалтерського обліку. Незважаючи на те, що страхові компанії отримують різні доходи від страхової діяльності, проте всі вони узагальнюються на субрахунку 7031 «Зароблені страхові платежі», відкритому до рахунку 703 «Дохід від реалізації робіт та послуг».

На думку автора, необхідно деталізувати доходи від здійснення страхової діяльності, які також відображаються на субрахунку 703 «Дохід від реалізації робіт та послуг» у розрізі напрямів отримання доходів. Тому вважаємо необхідним запропонувати рахунок другого порядку 7031 «Дохід від реалізації страхових послуг» і в його розрізі відкрити рахунки третього порядку, а саме: 70311 «Зароблені страхові платежі»; 70312 «Частки страхових сум та страхових відшкодувань, сплачені перестраховиками»; 70313 «Дохід від зміни резерву незароблених премій»; 70314 «Повернені суми з резерву збитків»; 70315 «Повернені суми з централізованих страхових резервних фондів»; 70316 «Комісійна винагорода за операціями співстрахування»; 70317 «Комісійна винагорода за операціями перестрахування».

Запропонована методика дозволить відокреmlювати облік виручки від реалізації — зароблених страхових премій за договорами страхування, співстрахування і перестрахування та інших доходів від страхової діяльності.

Оскільки перелічені субрахунки є рекомендованими, то відповідно виникає необхідність внесення доповнень в Інструкцію по застосуванню Плану рахунків, пов'язаних із їхньою характеристикою.

Отже, за результатами дослідження запропоновано напрями з удосконалення методики обліку доходів у страхових компаніях, а саме: облік доходів рекомендовано здійснювати методом нарахування, розроблено аналітичні рахунки до субрахунку 7031 «Дохід від реалізації страхових послуг».

УДК 657

Бондар М. І.,

д.е.н., професор, завідувач кафедри
обліку підприємницької діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Протягом багатьох століть історія ставить і продовжує ставити різні виклики перед бухгалтерським обліком. Палій В. Ф. зазначає, що вже вичерпані традиційні підходи до визначення бухгалтерського обліку, напрямів його розвитку і можливості роз-